

รูปแบบส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการ จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในจังหวัดเชียงใหม่

MARKETING MIX MODEL OF BICYCLE SERVICE SELECTION BY FOREIGN TOURISTS FOR TRAVELING IN CHIANG MAI PROVINCE

สุวิชา ทาธวัช¹, บังอร ฉัตรรุ่งเรือง², ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์³

SUVICHA THATHAWAT¹, BUNG-ONCHARTRUNGRUANG², SUPPARERK TARAPITUXWONG³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถนนช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50300^{1,2,3}

Chiang Mai Rajabhat University 202 Chang Phueak Road, Muang District, Chaing Mai, 50300^{1,2,3}

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องรูปแบบส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เลือกใช้บริการรถจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เพื่อเสนอรูปแบบส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรถจักรยานของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เลือกใช้บริการการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 เส้นทาง รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (Factor Analysis) ทำให้ได้องค์ประกอบที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านราคา

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังได้นำเสนอข้อเสนอแนะสำหรับจังหวัดเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปอันจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานในจังหวัดเชียงใหม่ในการเพิ่มศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานและสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการ, ส่วนประสมทางการตลาด, การท่องเที่ยวด้วยจักรยาน

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study the behaviors of foreign tourists in selecting bicycles for travelling in Chiang Mai and 2) propose the model of marketing mix that affects to foreign tourists in selecting bicycles for travelling in Chiang Mai. The sample consisted of 400 tourists in four main bicycle travelling routes in Chiang Mai, using quota sampling method. In the factor analysis of the marketing mix, the most important factor was Place, followed by Process, Product, Promotion, People, Physical Evidence, and Price, respectively.

This study had proposed some directions for strategic planning for developing Chiang Mai to become a bicycle travelling destination as foreign tourists' demands. There were also some recommendations for Chiang Mai Province authorities and the concerned agencies, as well as for further studies.

KEYWORDS: Factors Affecting Decisions, Marketing mix, Bike Tourism

บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวที่ติดอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2557 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่มากถึง 2,709,794 คน โดยที่จำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2556 จำนวน 149,583 คน หรือร้อยละ 6.82 เป็นรายได้จากการท่องเที่ยว 22,008.97 ล้านบาท (กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยวสำนักท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่, 2558) และในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวมากถึง 320,000 คน สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวกว่า 1,100 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวมากถึง 35,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของจำนวนนักท่องเที่ยวด้วยจักรยานทั้งหมด (บางกอกโพสต์: ออนไลน์, 2015)

การที่จักรยานเป็นพาหนะที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้ในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการศึกษาทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของเชียงใหม่และรวมถึงการเสพสุนทรียภาพทางด้านการท่องเที่ยว จากที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่การส่งเสริมการขายตัวของธุรกิจจักรยาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงต่อการสร้างผลกำไรให้กับสถานประกอบการอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของธุรกิจการเช่าจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในอนาคตรวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในทางบวกต่อภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่และประเทศไทยอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดต่อการให้บริการจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่ง

ทอ่งเท่ยวที่มีคุณภาพอย่งย่งยืนส่ำหรับการทอ่งเท่ยวโดยใช้จักรยานตามความต้องการของนักทอ่งเท่ยว ให้ได้ระดับที่สามารถน่ำไปสู่ระดับคุณภาพมาตรฐานทางด้านการบริการและการพัฒนาศักยภาพ เพื่อรอกรับรฐกิจของสถานประกอบการในการจัดการรฐกิจบริการเข้าจักรยานให้ม่ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการทอ่งเท่ยวโดยใช้จักรยานให้ย่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทอ่งเท่ยวของนักทอ่งเท่ยวชาวต่างชาติ ที่เลือกใช้บริการรถจักรยานในจังหวัดเชียงใหม
2. เพื่อเสนอรูปแบบส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการรถจักรยานของนักทอ่งเท่ยวชาวต่างชาติเพื่อการทอ่งเท่ยวในจังหวัดเชียงใหม

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล และการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักทอ่งเท่ยวชาวต่างชาติที่ใช้รถจักรยานเพื่อการทอ่งเท่ยวในขอบเขต 8 ตำบลใน 3 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม คือ ตำบลพระสิงห์ ตำบลศรีภูมิ ตำบลสุเทพ ตำบลช้างเผือก ตำบลป่าแดด ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสาร์ภิจึงนับได้ว่าเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ นักทอ่งเท่ยวต่างชาติที่เดินทางทอ่งเท่ยว

ในจังหวัดเชียงใหม ในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวน 7,124,794 คน (กลุ่มข้อมูลสถิติด้านทอ่งเท่ยวสำนักทอ่งเท่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม, 2558) แต่ทั้งนี้ยังม่มีการจัดทำสถิตินักทอ่งเท่ยวชาวต่างชาติที่ใช้จักรยานในการทอ่งเท่ยวในจังหวัดเชียงใหม

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างได้ใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) โดยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างนักทอ่งเท่ยวชาวตะวันตก 200 คนและกลุ่มตัวอย่างนักทอ่งเท่ยวชาวเอเชียจำนวน 200 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปรับมาจากแบบสอบถามของหนึ่งฤทัย คมกฤส (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรถจักรยานสาธารณะให้เข้าของผูบริโภคในจังหวัดเชียงใหมจาตุรนต์ ทองสงโสม และคณะ (2555) เรื่องการประเมินความพึงพอใจผูใช้ทางจักรยานในเขตเมืองเก่าเชียงใหม

แก้วประเสริฐ สอนมณี (2556) เรื่องการพัฒนาระบบจักรยานเพื่อการทอ่งเท่ยวสำหรับเมืองหลวงพระบาง และ พณกฤษ อุดมกิตติ (2556) เรื่องการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการทอ่งเท่ยวย่งยืนในพื้นที่ดลิ่งชันกรุงเทพมหานคร มาปรับใช้ในด้านข้อมูลพื้นฐาน และด้านข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการจักรยานเพื่อการทอ่งเท่ยวของนักทอ่งเท่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหมแล้วน่ำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักทอ่งเท่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

(Pilot Test) จำนวน 60 ชุด โดยเก็บนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก 30 ชุด นักท่องเที่ยวชาวเอเชีย 30 ชุด เพื่อนำผลมาตรวจสอบและทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ผลวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่ากับ 0.81 นับว่าแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูงจากนั้นนำข้อมูลนี้มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปเป็น Confirmatory Factor (CFA)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและนักท่องเที่ยวชาวเอเชียมีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และนักท่องเที่ยวชาวเอเชียมีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี (นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5) สถานภาพของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 58 มีความแตกต่างกับนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 ส่วนระดับการศึกษานักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี (นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 และนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 71) ในส่วนของอาชีพนั้น นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกจำนวน

72 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38) ส่วนรายได้ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและนักท่องเที่ยวชาวเอเชียแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยที่นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงมากกว่า 1,500 USD จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 30 นักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 501 – 1,000 USD จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 34 ในส่วนของสัญชาติผู้ที่ถือสัญชาติของประเทศในทวีปยุโรปมีจำนวนมากที่สุด 163 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 โดยเฉพาะชาวเยอรมัน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่เป็นชาวจีน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27 เมื่อคำนวณผู้ที่ถือสัญชาติของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงรวมกันแล้วเท่ากับ 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61

วัตถุประสงค์ในการใช้รถจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของชาวตะวันตก ส่วนใหญ่เหมือนกับวัตถุประสงค์ของชาวเอเชีย คือเพื่อการได้ประสบการณ์และเห็นวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (ชาวตะวันตกจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 ชาวเอเชียจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 60)

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่เคยใช้จักรยานในการท่องเที่ยวในต่างประเทศมาก่อน (จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5) ซึ่งต่างจากนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ที่ไม่เคยใช้จักรยานในการท่องเที่ยวในต่างประเทศมาก่อนเลย (144 คน คิดเป็นร้อยละ 72) นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่เดินทางมากับแฟนหรือคู่รัก (55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5) หรือเดินทางมาคนเดียว (53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5) ซึ่งต่างจากนักท่องเที่ยวชาวเอเชียซึ่งส่วนใหญ่นิยมเดินทางมากับหมู่คณะหรือ

กลุ่มเพื่อน (จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31) ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชีย ส่วนใหญ่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่เป็นครั้งแรก โดยชาวตะวันตกมีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 ชาวเอเชียมีจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 และเดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่โดยเครื่องบิน (ชาวตะวันตกมีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 ชาวเอเชีย มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 71)

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่เช่าจักรยานเป็นรายวัน (จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 56) แต่นักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ใช้เวลาเช่าเป็นรายชั่วโมง (จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหนึ่งฤทัย คมกฤส (2558) ที่ระบุว่ารูปแบบในการใช้จักรยานที่นักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทยส่วนใหญ่เลือกเช่าจักรยานเป็นรายชั่วโมง (ร้อยละ 55.3 จาก 400 คน)

นักท่องเที่ยวทั้งชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ รู้จักร้านเช่าจักรยานจากการเดินทางด้วยตนเอง (ชาวตะวันตกจำนวน 136 คิดเป็นร้อยละ 68 ชาวเอเชีย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5)

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกนิยมเช่าจักรยานในวันหยุดนักขัตฤกษ์ (จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5) ซึ่งต่างกับนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ที่นิยมเช่าจักรยานในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ (จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45)

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียนิยมใช้จักรยานในการท่องเที่ยวในช่วงเวลา 9.00 – 16.00 น. เหมือนกัน (ชาวตะวันตก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ชาวเอเชีย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5) ผลการวิจัยในเรื่องนี้แตกต่างกับผลการวิจัยของ จาตุรนต์ ทองสงโสม และคณะ (2555)

ซึ่งระบุว่าข้อมูลช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทยเลือกปั่นจักรยานคือช่วงเวลาเย็น (16.00 น. – 19.00 น.) (ร้อยละ 49 จาก 400 คน)

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่ใช้จักรยานในการท่องเที่ยวในระยะเวลา 1 – 2 ชั่วโมง (จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5) และ มากกว่า 4 ชั่วโมง (จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5) เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ที่ใช้จักรยานในการท่องเที่ยวระยะเวลาเพียง 1 – 2 ชั่วโมง จำนวน (จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5) ซึ่งผลการวิจัยในเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจาตุรนต์ ทองสงโสม และคณะ (2555) ซึ่งระบุว่าระยะเวลาเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทยเลือกปั่นจักรยานคือระยะเวลามากกว่า 60 นาที หรือ 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 28 จาก 400 คน) เนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เพียงพอต่อการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางใดก็ตาม โดยเลือกใช้เส้นทางเพียงเส้นทางเดียวเท่านั้น

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตนเองในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยจักรยาน (จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53) ซึ่งต่างกับนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ที่กลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ตัดสินใจ (จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 32)

ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียใช้จ่ายในการท่องเที่ยวโดยการเช่าจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 50 บาท เท่ากัน (ชาวตะวันตก จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 และชาวเอเชีย จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5) ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ จะกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้

จักรยานอีก (ชาวตะวันตก จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 และนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 84)

ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ อยากให้มีที่จอดรถจักรยานในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด (ชาวตะวันตก จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 69 ชาวเอเชีย จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 65) ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ (ชาวตะวันตก จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5 และชาวเอเชีย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 92) คิดว่าตามเส้นทางจักรยานควรจัดทำที่จอดรถจักรยานเป็นระยะ ๆ เพื่อใช้เป็นจุดพักและจุดแวะถ่ายรูปสิ่งดึงดูดใจต่างๆ ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน และส่วนใหญ่คิดว่าควรมีสถานีรถจักรยานเพื่อหยุดพักให้หายเหนื่อยจากการปั่นจักรยาน และเข้าห้องน้ำหรือใช้บริการต่าง ๆ ในสถานีรถจักรยาน (ชาวตะวันตก จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 90 และชาวเอเชีย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 92) รวมทั้งคิดว่าควรมีความปลอดภัยมาเป็นอันดับแรก เนื่องจากความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ปั่นจะสามารถมีความมั่นใจในการจอดเก็บรักษาจักรยาน และจักรยานจะไม่สูญหาย เพื่อทำการพักผ่อนทำกิจกรรมส่วนตัว และสามารถเดินทางต่อไปได้อย่างสะดวกปลอดภัย และเพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจปั่นจักรยานเพิ่มมากยิ่งขึ้น (ชาวตะวันตก จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 และชาวเอเชีย จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 70) และมีความเห็นว่าการจัดทำสถานีจักรยานในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดเชียงใหม่มีความเหมาะสมเนื่องจากการจัดทำสถานีจักรยานจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากขึ้นในการจอดจักรยาน

ทำการแวะพักผ่อนเพื่อเดินทางในการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่อไป และเพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจปั่นจักรยานเพิ่มมากยิ่งขึ้น (ชาวตะวันตก จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 86 และชาวเอเชีย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 91.5) นักท่องเที่ยวทั้งชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ใช้จักรยานในการท่องเที่ยวมากกว่า 6 กิโลเมตรขึ้นไป (ชาวตะวันตก จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และชาวเอเชีย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5) ผลการวิจัยในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจาตุรนต์ ทองสงโสม และคณะ (2555) ซึ่งระบุว่าระยะทางในการใช้จักรยานที่นักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทยเลือกปั่นจักรยานเป็นระยะตั้งแต่ 6 กิโลเมตรขึ้นไป (ร้อยละ 28 จาก 400 คน) เนื่องจากเป็นระยะทางที่เหมาะสมต่อการปั่นจักรยานท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ภายในหนึ่งวัน สามารถท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอ

นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกส่วนใหญ่คิดว่าควรมีการจัดเขตห้ามรถยนต์เข้า อนุญาตเฉพาะจักรยานและคนเดินเท้า (จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48) เนื่องจากชาวตะวันตกจะให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก และการจัดเขตจักรยานจะเพิ่มความสะดวกและความปลอดภัยต่อการปั่นจักรยานในการท่องเที่ยวอีกด้วย ส่วนชาวเอเชียส่วนใหญ่คิดว่าควรมีการปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงาในเส้นทางจักรยาน (จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5) เนื่องจากชาวเอเชียอาจต้องการแวะพักและได้ร่มเงาจากต้นไม้ในการบังแดดระหว่างการขี่เส้นทางในการปั่นจักรยาน และเพื่อความร่มรื่นสวยงามเหมาะแก่การถ่ายภาพทัศนียภาพตามข้างทาง

นักท่องเทียะชาวตะวันตกเห็นว่เส้นทางที่ 1 อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ วัดสวนดอก (พระอารามหลวง) วัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) (จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 58) เป็นเส้นทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่สำคัญและได้รับความนิยมในการท่องเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ (จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 56) เห็นว่ทุกเส้นทางทั้งหมดตามตัวเลือกมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการใช้จักรยานในการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเส้นทางที่ 2 วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดเชียงมั่น วัดเกตการาม เป็นตัวเลือกที่ได้รับการเลือกรองลงมา อาจเพราะนักท่องเที่ยวชาวเอเชียชื่นชอบในการปั่นจักรยานเพื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายโดยเฉพาะวัด

นักท่องเทียะชาวตะวันตกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่คือ เล่นจักรยาน มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ (ชาวตะวันตก จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และชาวเอเชีย จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43) เพราะนักท่องเที่ยวที่ใช้จักรยานจะรู้สึกอิสระในการใช้และเป็นเลนของตัวเองรวมทั้งรู้สึกปลอดภัยด้วยผลการวิจัยในเรื่องนี้แตกต่างกับผลการวิจัยของ จาตุรันต์ทองสงโสม และคณะ (2555) ที่ระบุว่รูปแบบทางจักรยานที่ผู้ใช้จักรยานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรู้สึกว่น่าใช้คือ ทางจักรยานที่แยกออกจากเส้นทางจราจรอื่นอย่างชัดเจน (ร้อยละ 65 จาก 400 คน)

นักท่องเทียะชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่คิดว่าลักษณะที่จอดรถจักรยาน

ที่เหมาะสมกับจังหวัดเชียงใหม่คือลักษณะที่จอดรถจักรยานในภาพที่ 1 ด้านล่าง (ชาวตะวันตก 108 คน ร้อยละ 54 และชาวเอเชีย 122 คน ร้อยละ 61) เนื่องจากการทำให้การจอดรถจักรยานง่าย ไม่จอดซ้อนคันและไม่ยุ่งยาก ที่จอดสามารถรองรับจักรยานได้หลายคัน ประหยัดเนื้อที่ของที่จอดรถจักรยาน และสะดวกต่อการติดตั้งจุดจอดรถจักรยานยังสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งยังมี

ภาพที่ 1 ภาพที่จอดรถจักรยาน
ที่มา : แก้วประเสริฐ สอนมณี (2556:28)

นักท่องเทียะทั้งชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่คิดว่าจังหวัดเชียงใหม่ควรเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการดูแลและบริการให้มีสถานีรถจักรยาน (ชาวตะวันตก จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34 และชาวเอเชีย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 35) เนื่องจากการจังหวัดเชียงใหม่สามารถวางแผนและบูรณาการรวมทั้งรวมพลบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของหน่วยงานราชการ ชมรมจักรยาน ร้านค้าในพื้นที่ให้ร่วมกันวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานให้เกิดความสะดวก ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นองค์กรหลักที่รู้ถึงปัญหาและการจัดการในเขตพื้นที่ได้ดีที่สุด

ทั้งนักท่องเทียะชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่นิยมใช้จักรยานทางเลียบบมากที่สุด (ชาวตะวันตก จำนวน 50 คน คิดเป็น

ร้อยละ 25 และชาวเอเชีย 57 คน ร้อยละ 28.5) เนื่องจากการใช้จักรยานทางเรียบสามารถปั่นได้ง่ายเป็นที่นิยมและเหมาะสมกับสภาพถนนในจังหวัดเชียงใหม่

ทั้งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวเอเชียส่วนใหญ่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุในขณะที่ใช้จักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ (ชาวตะวันตก จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 98 และชาวเอเชีย จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 99) ผลการวิจัยในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จาตุรันต์ ทองส่งโสมและคณะ (2555) ที่ระบุว่าผู้ใช้จักรยานชาวไทยและชาวต่างชาติส่วนใหญ่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุจากการใช้จักรยานในการท่องเที่ยวเลย (ร้อยละ 62 จาก 400 คน) แต่ถ้าเกิดอุบัติเหตุก็จะเกิดจากความประมาทของผู้ใช้จักรยานเอง (ร้อยละ 38 จาก 400 คน)

จากรูปแบบส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่โดยเรียงลำดับความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบส่วนประสมทางการตลาด ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
1. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
2. ด้านกระบวนการ
3. ด้านผลิตภัณฑ์
4. ด้านการส่งเสริมตลาด
5. ด้านบุคคล
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ
7. ด้านราคา

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน ที่มีต่อการเลือกใช้บริการจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้น การที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นอันดับแรกเนื่องจากต้องการจุดที่ให้บริการเช่าจักรยานที่สะดวก ใกล้กับที่พักและสามารถคืนจักรยานได้ง่ายเมื่อเดินทางกลับที่พัก รวมทั้งเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ง่าย ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของหนึ่งฤทัย คมกฤส (2558) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรถจักรยานสาธารณะให้เช่าของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด

ในส่วนของปัจจัยแรกคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายประกอบไปด้วย

1. จำนวนจุดที่ให้บริการเช่าจักรยาน (0.86)
2. สถานที่เช่าจักรยานสามารถรองรับลูกค้าได้เพียงพอ (0.80)
3. ท่าเลที่ตั้งของจุดเช่าจักรยานใกล้ที่พักอาศัย (0.74)
4. ที่ตั้งจุดเช่าจักรยานสะดวกต่อการเดินทาง (0.74)
5. มีป้ายชื่อ/ตราสัญลักษณ์ของจุดเช่าจักรยานที่หาง่ายชัดเจน (0.66)
6. สถานที่เช่าจักรยานมีความสะอาดและปลอดภัย (0.57)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของจำนวนจุดที่ให้บริการเช่าจักรยานควรมีให้มากพอตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่และสถานที่เช่าจักรยานเองควรสามารถรองรับลูกค้าได้เพียงพอเมื่อมีลูกค้าจำนวนมากมาเช่ารถจักรยานและมีความสะอาดและปลอดภัย และควรมีป้ายชื่อหรือตราสัญลักษณ์ของจุดเช่าจักรยานที่สังเกตเห็นได้ง่ายและชัดเจนนอกจากนี้ ท่าเลที่ตั้งของ

จุดเช่าจักรยานควรใกล้แหล่งธุรกิจที่พักและสะดวกต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนของปัจจัยที่สอง คือ ด้านกระบวนการประกอบไปด้วย

1. ขั้นตอนการจ่ายค่ามัดจำมีความสะดวก (0.80)
2. ขั้นตอนการรับและคืนจักรยานไม่ยุ่งยากซับซ้อน สะดวกรวดเร็ว (0.79)
3. ขั้นตอนการจ่ายเงินค่าเช่าจักรยานไม่ยุ่งยาก (0.78)
4. การบริการร้านเช่าจักรยานสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง (0.55)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของขั้นตอนการจ่ายค่ามัดจำมีความสะดวก ควรมีการวางแผนการทำขั้นตอนการชำระเงินการรับและคืนจักรยานที่ไม่ยุ่งยากและการบริการที่มีความสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการเช่าจักรยาน

ในส่วนของปัจจัยที่สามคือ ด้านผลิตภัณฑ์ประกอบไปด้วย

1. เส้นทางจักรยานมีความท้าทายและปั่นสนุกสนานเพลิดเพลินในการปั่นชมธรรมชาติ (0.78)
2. ป้ายสื่อความหมายและป้ายเตือนจุดเสี่ยงอันตรายที่ตั้งอยู่ในเส้นทางจักรยาน (0.73)
3. จักรยานมีอุปกรณ์ที่สมบูรณ์ แข็งแรง ปลอดภัย (0.66)
4. จำนวนทางจักรยาน (0.65)
5. สภาพผิวทางจักรยาน (0.57)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของเส้นทางจักรยานมีความท้าทายและ

ปั่นสนุกสนานเพลิดเพลินในการปั่นชมธรรมชาติทางจังหวัดเชียงใหม่ควรพัฒนาจำนวนเส้นทางจักรยานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้จักรยาน และปรับปรุงบำรุงรักษาสภาพถนนให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งการติดตั้งป้ายสื่อความหมายและป้ายเตือนจุดเสี่ยงอันตรายเพื่อความสะดวกปลอดภัยในการปั่นจักรยาน รวมถึงการควบคุมมาตรฐานของจักรยานในธุรกิจเช่าจักรยานให้มีอุปกรณ์ที่สมบูรณ์แข็งแรงและปลอดภัย

ในส่วนของปัจจัยที่สี่คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดประกอบไปด้วย

1. มีการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน (0.78)
2. ได้รับคำแนะนำถึงสถานที่เช่าจักรยานจากบุคคลต่าง ๆ เช่น บริษัททัวร์ โรงแรม รถโดยสาร ผู้ที่เคยมาใช้ (0.74)
3. มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน (0.72)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน จังหวัดเชียงใหม่ควรรณรงค์ให้ภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมทางจักรยานให้มีความหลากหลาย รวมถึงให้ข้อมูลข่าวสารคำแนะนำที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน เพื่อเพิ่มสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และจัดการอบรมให้ข้อมูลข่าวสารกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น บริษัททัวร์ โรงแรม รถโดยสาร ให้สามารถแนะนำธุรกิจเช่าจักรยานให้นักท่องเที่ยวได้

ในส่วนของปัจจัยที่ห้าคือ ด้านบุคคลประกอบไปด้วย

1. ผู้ให้บริการเช่าจักรยานให้ความรู้ และสามารถตอบคำถามได้ (0.76)

2. การบริการของพนักงาน จุดเช่าจักรยานมีความรวดเร็วและถูกต้อง (0.55)

3. ผู้ให้บริการเช่าจักรยานมีความสุภาพมีอัธยาศัยดี (0.53)

4. ผู้ให้บริการเช่าจักรยานมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ (0.50)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของผู้ให้บริการเช่าจักรยานให้ความรู้ และสามารถตอบคำถามได้ ผู้ให้บริการต้องมีความรู้ทั้งในเรื่องของจักรยานที่ให้บริการ และมีความรู้ด้านแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รองลงมาคือบริการของพนักงานควรมีความรวดเร็วและถูกต้อง มีความสุภาพ มีอัธยาศัยดีมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ เพื่อให้การบริการเช่าจักรยานตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างประทับใจ

ในส่วนของปัจจัยที่หกคือ ด้านลักษณะทางกายภาพประกอบไปด้วย

1. สัญญาณไฟจราจรสำหรับผู้ใช้จักรยาน (0.82)

2. การบำรุงรักษาเส้นทาง เช่น การรักษาความสะอาด (0.79)

3. ป้ายจราจรสำหรับผู้ใช้จักรยาน (0.77)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของสัญญาณไฟจราจรสำหรับผู้ใช้จักรยาน และการบำรุงรักษาเส้นทางให้มีความสะอาด สวยงามอยู่เสมอ รวมถึงการมีป้ายจราจรสำหรับผู้ใช้จักรยานอยู่ทุกเส้นทางจักรยาน ดังนั้น ทางภาครัฐควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกด้านสัญญาณไฟจราจร การบำรุงเส้นทางจักรยาน รวมถึงป้ายจราจรสำหรับผู้ใช้จักรยานเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใช้จักรยานในจุดสำคัญต่าง ๆ ตามแหล่งท่องเที่ยว

ในส่วนของปัจจัยที่เจ็ดคือ ด้านราคาประกอบไปด้วย

1. เงินประกันจักรยานมีราคาเหมาะสม (0.76)

2. ราคาของฝากที่ระลึกร้านค้าชุมชนมีความเหมาะสม (0.63)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของเงินประกันจักรยานมีราคาเหมาะสม ร้านเช่าจักรยานจึงควรมีการเก็บหลักฐานการชำระเงินอย่างสมเหตุสมผลกับจำนวนเงินประกันเช่าจักรยาน เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นในการรับบริการ รองลงมาคือด้านราคาสินค้าของฝากที่ระลึกร้านค้าชุมชนควรมีความเหมาะสมเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาเพื่อแวะพักจากการปั่นจักรยานในร้านเพื่อซื้อสินค้าของฝากจากชุมชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับจังหวัดเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. จังหวัดเชียงใหม่ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้จักรยาน ดังนี้ นักท่องเที่ยวชาวเอเชียและชาวตะวันตกที่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน และนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่มีสถานภาพโสด ที่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยมากกว่า 1,500 USD ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส ที่มี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยวสำนักท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่. (2558) สืบค้น 12 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.tourism.go.th/home/details/11/221/24246>
- แก้วประเสริฐ สอนมณี. (2556). การพัฒนาระบบจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับเมืองหลวงพระบาง. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จาตุรันต์ ทองส่งโสม และคณะ. (2555). การประเมินความพึงพอใจผู้ใช้เส้นทางจักรยานในเมืองเก่าเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โครงการงานทางวิศวกรรมศาสตร์ปริญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บางกอกโพสต์. (2559) “อินเตอร์เนชั่นแนล บางกอกโพสต์” ดึงต่างชาติร่วมเจรจาซื้อ-ขาย. 2558. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.newsplus.co.th/78586>
- พณกฤษ อุดมกิตติ. (2556) การจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่เขตดงลิ้นช้าง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หนึ่งฤทัย คมกฤส. (2558) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรถจักรยานสาธารณะให้เข้าของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- Yamane, Taro. (1973) *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York : Harper and Row Publication.